

The Impact of Foreign Policy Costs on American Global Power

Abdollah Ghanbarloo ¹

1. Associate professor in the Dept. of International Relations, Institute for Humanities and Cultural Studies (IHCS), Tehran, Iran. E-mail: ghanbarloo@ihcs.ac.ir

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 26 Aug 2025

Received in revised form: 01 Apr 2026

Accepted: 20 Aug 2026

Published online: 22 Aug 2026

Keywords:

US global power,
liberal international order,
foreign policy costs,
decline,
great power shift.

ABSTRACT

The recent US developments, more specifically following Donald Trump's re-election have caused expanding the idea of "the US as a declining superpower" more than before. Advocates of this notion rely on both alarming data indicating America's weakening and theories regarding decline as inevitable fate of all great powers. The question of this article is whether the US is doomed to an inevitable decline, or it still has the possibility of reproducing its power and hegemony. It seems that the American economy because of several reasons especially the heavy costs of overburdened foreign policy has encountered challenges threatening continuation of the current position of power. However, the decline and power cycle is not indispensable for the current century, since the US has strong capacities to restore hegemonic power. The concept of foreign policy costs here refers to all the costs that the US government has willingly or unwillingly accepted in the course of maintaining and developing the liberal international order. The hypothesis while being influenced by the declinist theories, tends to criticize them. A combination of quantitative and qualitative data will be used to confirm the hypothesis.

Cite this article: Ghanbarloo, A. (2026). The Impact of Foreign Policy Costs on American Global Power. *International Political Economy Studies*, 9(2), 129-149. <http://doi.org/10.22126/ipes.2026.12693.1766> (in Persian).

© The Author(s).

DOI: <http://doi.org/10.22126/ipes.2026.12693.1766>

Publisher: Razi University

1. Introduction

Recent US developments have caused expanding the idea of "the US as a declining superpower" more than before. One of recent signs is Trump's surprising victory in 2016 and 2024 US presidential election. Dominant discourse of Trump administration, especially the slogan of "Make America Great Again" makes it clear that America's weakening is a cause of concern for a group of American politicians. Despite this fact, some of Trump administration's practical policies including the start of an expensive war against Iran have increased uncertainties about the future of America's global power and hegemony.

The question of this article is whether the US decline is an inescapable process, or it still has the capacities of reproducing hegemonic global power. It seems that the US economy, for various reasons, especially the heavy costs of foreign policy, has encountered issues making difficult the continuation as a superpower and hegemon. However, the decline and cycle of power during the current century is not certain, because there is a possibility of reproducing the US hegemonic power. The concept of foreign policy costs here refers all the costs that the US government has willingly or unwillingly accepted in the course of maintaining and developing the liberal international order. Numerous research works have been conducted on the issue of decline or revival of US hegemonic power. This article analyzes the scenario of US decline on the basis of foreign policy costs. The article focuses on explaining the point that although the US has the potential to restore its power and hegemony, this goal cannot be achieved by foreign policy of Trump administration.

2. Theoretical Framework and Method

Theoretically, the article being influenced by declinist theory of Paul Kennedy, criticize it concurrently. Kennedy's book on the rise and fall of great powers is the most influential theoretical text on this subject. He emphasizes the role of economic-technological power in the rise, growth, and decline of great powers arguing if the foreign policy commitments and expenditures of great powers expand beyond their economic capabilities, they will enter into the path of decline. He predicted that the United States will not be able to maintain its position of power and its efforts will at most slow down the process of decline and power cycle. Despite its widespread influence, Kennedy's narrative has been criticized from various perspectives. The gist of the criticisms is that he has ignored the role of some significant and effective variables affecting power developments, especially elements of soft power. Within this framework, the article will consider both hard and soft variables in the analysis of American global power developments. This research tends to a mixed approach in terms of methodology trying to use a combination of quantitative and qualitative data to explain the hypothesis. Simultaneously, the documentary method has been used in the process of data collection and analysis.

3. Discussion and Finding

The essence of our argument is that the US as a hegemonic power, has so far adopted an expensive foreign policy, while domestic efforts to create an optimal balance between national power and transnational actions don't seem successful. Despite motivating economic growth and expansion, US foreign policy has caused heavy economic losses. The costs arising mainly from US security commitments in the world, making heavy burden on the US economy. Although the US economy is still strong and has the capability to support its security commitments, it has encountered the faster growth of

China during the recent decades. The hegemonic commitments have created positive impact for the US military power. Maintaining the superiority of US military power has been strongly influenced by its globalist foreign policy. Although the United States is economically vulnerable to the rivals, it still has a clear advantage militarily and will maintain its superiority for the foreseeable future. In terms of soft power, the policy of liberal hegemony has played a fundamental role in improving America's soft power. The United States has been the best in the soft power score, despite some fluctuations. Overall, the negative effects of America's foreign policy have so far been more focused on its economic capabilities. If this problem persists, could seriously damage the US global power and hegemony.

4. Conclusion

The future of America's global power is strongly dependent on its economic and industrial capabilities. The US economic superiority in the world has been challenged by growing rivalry of China. Washington has a complex and difficult path ahead to rebuild its economy and sustain its position. Policy reform, especially in foreign relations is a strategic necessity. The costs of American foreign policy are high that needs to be reformed. Radical actions- such as that taken by the Trump administration- will not strengthen America's position. Isolationism and turning away from allies are a wrong way to escape the heavy costs of foreign policy. It is possible to moderate the costs while maintaining hegemonic power. In this regard, the possibilities of strategic errors must also be considered. While American leaders generally recognize the urgent need to review ways of engaging in the world, they continue to make costly decisions. The Trump administration, despite repeated criticism of the long and fruitless wars of previous administrations, has adopted an expansionist foreign policy that could erode the major foundations of American global power. The unilateral attack on Iran is the latest example. Contrary to the Trump expectation, this war did not remain a limited and short conflict, but rather dragged Washington into a complex scenario, creating destructive effects to American global power.

Ethical Considerations

Not applicable

Funding

Not applicable

Conflict of interest

The authors declare no conflict of interest

تأثیر هزینه‌های سیاست خارجی بر قدرت آمریکا

عبداله قنبرلو^۱

۱. دانشیار روابط بین‌الملل در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ایران. رایانامه: ghanbarloo@ihcs.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۶/۴ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۱/۱۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۵/۲۹ تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۵/۳۱ کلیدواژه‌ها: قدرت آمریکا، نظم بین‌المللی لیبرال، هزینه‌های سیاست خارجی، افول‌گرایی، جابه‌جایی قدرت‌های بزرگ.	تحولات اخیر در آمریکا از جمله پس از به قدرت رسیدن مجدد دونالد ترامپ موجب شده ایده «آمریکا به‌مثابه یک ابرقدرت در حال افول» بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد. مدافعان این سناریو در کنار استناد به شواهد و داده‌هایی که نشانه تضعیف آمریکا به نظر می‌رسند، به تئوری‌هایی اتکا دارند که افت تدریجی قدرت نسبی را سرنوشت حتمی قدرت‌های بزرگ می‌دانند. پرسش نوشتار پیش رو این است که آیا آمریکا در یک سرانجامی گریزناپذیر افول قرار گرفته، یا اینکه همچنان از امکان بازتولید قدرت و هژمونی خود برخوردار است. به‌عنوان فرضیه، به نظر می‌رسد اقتصاد آمریکا به دلایلی مختلف به‌ویژه هزینه‌های سنگین سیاست خارجی، با مسائلی روبه‌رو شده که تداوم ابرقدرتی و بازسازی هژمونی آن را دشوار می‌کند. با این حال، افول و چرخه قدرت طی سده حاضر قطعی نیست، زیرا امکان بازسازی قدرت هژمونیک آمریکا وجود دارد. مقصود از هزینه‌های سیاست خارجی در اینجا هزینه‌هایی است که دولت آمریکا خواسته یا ناخواسته در مسیر حفظ و توسعه نظم بین‌المللی لیبرال پذیرفته است. این فرضیه ضمن اینکه به نحوی تحت تأثیر تئوری افول‌گرایی است، به نقد آن میل دارد. برای تأیید فرضیه، ترکیبی از داده‌های کمی و کیفی مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

استناد: قنبرلو، عبدالله (۱۴۰۵). تأثیر هزینه‌های سیاست خارجی بر قدرت آمریکا. *مطالعات اقتصاد سیاسی بین‌الملل*، ۹(۲)، ۱۲۹-۱۴۹. <http://doi.org/10.22126/ipes.2026.12693.1766>

ناشر: دانشگاه رازی

© نویسندگان
DOI: <http://doi.org/10.22126/ipes.2026.12693.1766>

۱. مقدمه

طی دهه‌های اخیر، هزینه‌های سیاست خارجی و به‌طور مشخص هزینه‌هایی که قدرت‌های بزرگ تحت عنوان پیگیری اهداف و منافع ملی، در فراسوی مرزهای ملی خود می‌پردازند، به دلیل امکان تأثیر چشمگیر بر مناسبات قدرت در روابط بین‌الملل، به موضوعی بحث‌انگیز در اقتصاد سیاسی بین‌الملل تبدیل شده است. به لحاظ مصداقی، بیشترین مباحث در این حوزه به آمریکا و آینده قدرت آن اختصاص داشته است. پل کندی در فصل آخر کتاب مشهور خویش (۱۹۸۷) اشاره می‌کند که در سده بیست و یکم منطقه پاسیفیک و خصوصاً ژاپن و چین قدرتمندتر شده و در مقابل، شوروی، آمریکا و اروپا ضعیف‌تر خواهند شد. اگرچه این پیش‌بینی به دلایلی نظیر خیزش چین تا حدی درست به نظر می‌آید، اما درباره آینده قدرت غرب و خصوصاً آمریکا مناقشات زیادی وجود دارد.

یکی از نشانه‌های اخیر که چالش هژمونی آمریکا را نمایان‌تر کرده، دولت ترامپ است که در سال ۲۰۲۵ برای دومین بار آغاز به کار کرد. اگر جمعی از تحلیل‌گران پیروزی ترامپ در سال ۲۰۱۶ را به عواملی چون بی‌اطلاعی و اشتباه جامعه آمریکا نسبت می‌دادند، نتیجه انتخابات ۲۰۲۴ اعتبار چنین برداشتی را تا حد زیادی زیر سؤال برد. از گفتمان این دولت خصوصاً اظهارات شخص رئیس‌جمهور چین استنباط می‌شود که احتمال تضعیف آمریکا به یک موضوع نگران‌ساز برای طیفی از سیاستمداران آمریکا تبدیل شده و شعارهایی چون «آمریکا را دوباره به عظمت برسانیم» در واکنش به همین نگرانی طرح شده‌اند. با این حال، خط‌مشی عملی دولت ترامپ از جمله جنگ پرهزینه بر ایران می‌تواند احتمال سناریوی افول را تقویت کند.

نکات پیش‌گفته مبنای بحث مقاله حاضر است. سؤال اساسی این است که آیا آمریکا در سده بیست و یکم در مسیر افول گریزناپذیر قرار گرفته، یا اینکه همچنان از امکان بازتولید مؤلفه‌های قدرت و احیاء هژمونی خود برخوردار است. به‌عنوان پاسخ اولیه، به نظر می‌رسد اقتصاد آمریکا به دلایلی که عمدتاً به هزینه‌های سنگین سیاست خارجی این کشور مربوط است، با محدودیت‌هایی مواجه شده که تداوم برتری قدرت و احیاء هژمونی آن را در سطح جهانی دشوار می‌کند. با این حال، نمی‌توان افول و تن دادن به چرخه قدرت را سرنوشت حتمی آمریکا در سده بیست و یکم دانست. مقصود از سیاست خارجی آمریکا در اینجا کلیه سیاست‌ها و برنامه‌هایی است که با هدف استقرار یا توسعه نظم بین‌المللی لیبرال به رهبری آمریکا طی دهه‌های گذشته به اجرا گذاشته شده‌اند. هزینه‌های سیاست خارجی به کلیه هزینه‌هایی اشاره دارد که دولت آمریکا در این مسیر تقبل کرده است. فرضیه مذکور از یک‌سو، تحت تأثیر تئوری افول‌گرایی در روابط بین‌الملل قرار دارد و از سوی دیگر، حاوی نقدی بر تئوری افول‌گرایی است. برای دفاع از فرضیه، ترکیبی از داده‌های کمی و کیفی مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

درباره موضوع احتمال افول یا بازسازی قدرت و هژمونی آمریکا کارهای پژوهشی متعددی انجام شده است. در یک دسته‌بندی کلی، گروهی معتقدند آمریکا به دلایلی از جمله تنزل قدرت اقتصادی-صنعتی و رفتار یک‌جانبه‌گرا در سیاست خارجی قدرتی رو به افول است و در آینده جای خود را به یک قدرت نوظهور- به احتمال زیاد، چین- خواهد داد. افول نه به معنی سقوط، بلکه به تغییر تدریجی جایگاه قدرت و نقش هژمونیک در جهان اشاره دارد که روندی قابل مشاهده است، اما زمان قطعی چرخه قدرت قابل تشخیص نیست. در مقابل، گروهی دیگر به دلایلی نظیر ظرفیت بالای بازسازی قدرت آمریکا و ضعف در توانمندی‌های هژمونیک چین، سناریوی افول آمریکا را زیر سؤال می‌برند. این مقاله سناریوی افول آمریکا را با توجه به متغیر هزینه‌های سیاست خارجی مورد تحلیل قرار می‌دهد. نوآوری تحلیلی مقاله در تبیین این نکته است که اگرچه سناریوی بازسازی قدرت و هژمونی آمریکا محتمل است، اما این هدف با سیاست‌های رادیکال دولت ترامپ محقق نخواهد شد. مقاله پس از کلیات نظری، ارتباط بین سیاست خارجی و قدرت آمریکا را در سه مبحث قدرت اقتصادی، قدرت نظامی و قدرت نرم مورد بررسی قرار می‌دهد.

۲. کلیات نظری

در ادبیات روابط بین‌الملل، با وجود تأکید بر مفهوم «منافع ملی» به‌مثابه راهنمای کلیدی سیاست خارجی دولت‌ها، مفهوم

«هزینه‌های سیاست خارجی» و به عبارت دقیق‌تر هزینه‌های تأمین منافع، مورد توجه کمتری بوده است. رفتار دولت‌ها در عرصه سیاست خارجی مشابه رفتار کنش‌گران اقتصادی است که در ازای رسیدن به بعضی فواید، ناچار از پرداخت هزینه‌های آن - فراتر از هزینه‌های دستگاه دیپلماسی - هستند. بخش مهمی از این هزینه‌ها از ماهیت انتخاب‌های دولت در خارج نشئت گرفته و به اشکالی نظیر حمایت از دوستان یا اعمال فشار بر رقبای دشمنان پرداخت می‌شوند که هزینه‌های فراسرزمینی سیاست خارجی دولت‌ها به شمار می‌آیند. اشتباهات استراتژیک پرهزینه در سیاست خارجی محدود به اقدامات ملموسی مثل ورود به یک جنگ فرسایشی نیست. بعضی سیاست‌های زمان صلح نیز ممکن است نسبت هزینه‌های پیش‌بینی‌نشده را به منافع بسیار سنگین‌تر کند.

اهمیت هزینه‌های فراسرزمینی سیاست خارجی به حدی بالاست که بعضی متفکران روابط بین‌الملل آن را به‌عنوان متغیر اصلی دخیل در جابه‌جایی قدرت‌های بزرگ به شمار می‌آورند؛ به عبارت دیگر، فشار این نوع هزینه‌ها بر قدرت‌های مسلط جهانی می‌تواند موجبات افول آن‌ها و جایگزینی قدرت‌های نوظهور را فراهم کند. پل‌کندی از متفکرانی است که تئوری مشهوری در این باره ارائه کرده است. وی به لحاظ نظری تحت تأثیر صاحب‌نظران مختلفی از جمله رابرت گیلپین قرار داشته است. گیلپین، تئوری پرداز رئالیست روابط بین‌الملل معتقد بود نظم بین‌المللی هژمونیک میل به بی‌ثباتی دارد، زیرا هزینه‌های حفظ هژمونی سریع‌تر از ظرفیت اقتصادی لازم برای پشتیبانی از آن افزایش می‌یابد. هژمون برای مقاومت در برابر افول گزینه‌هایی از جمله استفاده مؤثرتر از منابع و کاهش تعهدات فراملی دارد که ممکن است به تطویل هژمونی کمک کنند، اما افول و چرخه هژمونی در نهایت اتفاق خواهد افتاد (Gilpin, 1981).

کندی طی پژوهشی که درباره تعامل بین توانمندی اقتصادی و استراتژی نظامی قدرت‌های بزرگ از سده شانزدهم تا اواخر سده بیستم انجام و نتایج آن را در سال ۱۹۸۷ در کتاب *ظهور و سقوط قدرت‌های بزرگ: تغییر اقتصادی و کشاکش نظامی از سال ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰* به انتشار رساند، استدلال می‌کند که «گسترش بیش از حد امپراتوری» محرک چرخه قدرت در روابط بین‌الملل است. نکته کانونی تئوری وی این است که در فرایند ظهور، رشد و افول قدرت‌های بزرگ بین صعود و افول اقتصادی-تکنولوژیک و صعود و زوال نظامی ارتباط وجود دارد. قدرت نظامی مستلزم وجود توان اقتصادی کافی است و توان اقتصادی نیز از تولید شکوفا، وضع مالی سالم و تکنولوژی برتر حاصل می‌شود. اگرچه توان نظامی به عوامل متعددی وابسته است، اما قدرت اقتصادی مهم‌ترین عامل حفظ قدرت یک سازمان نظامی به شمار می‌آید. تضعیف اقتصاد ملی و خصوصاً توان تولیدی در حدی مؤثر است که می‌تواند به جابه‌جایی در موازنه قدرت میان قدرت‌های بزرگ بیانجامد. اگر قدرت‌های بزرگ تعهدات و هزینه‌های سیاست خارجی خود را به نحوی فراتر از قابلیت‌های اقتصادی‌شان گسترش دهند - که معمولاً نیز چنین می‌شود - نتیجه آن تضعیف اقتصادی و نظامی است که این به معنی ورود در مسیر افول خواهد بود. به نظر کندی، آمریکا نیز توان حفظ موقعیت کنونی قدرت خود را ندارد و تلاش‌هایش حداکثر موجب کند شدن فرایند افول خواهد شد. مرکز ثقل اقتصاد جهان احتمالاً به سمت آسیا-پاسیفیک تغییر مکان خواهد داد (Kennedy, 1987).

تئوری کندی با واکنش‌های گسترده‌ای مواجه شده که در اینجا اشاره به چند نکته انتقادی اساسی حائز اهمیت است. نکته اول اینکه تصور سرنوشت افول که با نوعی جبرانگاری درباره تحولات اجتماعی همراه است. ساموئل هانتینگتون تحلیل‌کننده مبنی بر روند انقباض در قدرت آمریکا را بر مبنای مفهوم «پارادوکس پیش‌بینی» به چالش می‌کشد. زمانی که مقامات تصمیم‌گیر کشور متوجه شوند تصمیماتشان به نتایج عمدتاً منفی و مخربی منجر خواهد شد، می‌توانند به‌منظور اجتناب از مواجه شدن با آن نتایج، تصمیمات خویش را اصلاح کنند (Huntington, 1988). دوم اینکه نگاه کندی به روند تحولات اقتصادی جهان جامع نیست. به نظر آنتونی گیدنز، کندی تلاشی برای تحلیل نیروهای محرک رشد و توسعه اقتصادی در طول دوره تاریخ مورد نظرش نمی‌کند و این می‌تواند به تن‌آوری اصلی وی آسیب جدی بزند (Giddens et al., 1989: 330). نقد سوم کم‌توجهی به ابعاد غیراقتصادی توانمندی نظامی است. به‌عنوان مثال دیگر، دیپلماسی ائتلاف‌ساز یا اتحادساز نیز تأثیر زیادی بر توانمندی نظامی و ژئوپلیتیک دارد. نقد چهارم تقلیل قدرت به عناصر سخت اقتصادی و نظامی است.

عوامل دیگری از جمله توانمندی سیستم سیاسی، نبوغ تصمیم‌گیران، ارزش‌های اجتماعی و پتانسیل‌های هویتی دست‌کم گرفته شده‌اند. تأکید بیش از حد بر توانمندی‌های سخت باعث شده اهمیت عناصر قدرت نرم و تأثیر آن‌ها بر دوام هژمونی دست‌کم گرفته شود. نقد پنجم، روایت ناقص تحولات تاریخ است. کندی برای مثال درباره اینکه چرا اسپانیای هابسبورگ جایگاه قدرتمند خود در اروپا و جهان را برای همیشه از دست داد و از صحنه رقابت قدرت‌های بزرگ کنار رفت، اما فرانسه و بریتانیا همچنان در مقام یکی از قدرت‌های بزرگ جهان باقی مانده‌اند، توضیح نمی‌دهد؛ و نکته پایانی اینکه هزینه‌های سیاست خارجی قابل مدیریت هستند و می‌توان ضمن تقویت قدرت نرم، هزینه‌های سیاست خارجی را کاهش داد. عصاره نکات انتقادی پیش‌گفته این است که در تئوری چرخه قدرت کندی بعضی متغیرهای مهم و مؤثر در تحولات قدرت از جمله متغیرهای سازنده قدرت نرم دیده نشده‌اند. با وجود این‌ها، تئوری مذکور همچنان نفوذ گسترده‌ای در محافل دانشگاهی جهان دارد و تأثیر هشداردهنده آن‌ها بر تصمیم‌گیران قدرت‌های بزرگ از جمله آمریکای معاصر انکارناپذیر است. این مقاله در تحلیل وضعیت قدرت آمریکا، پس از بررسی و تحلیل شاخص‌های اقتصادی و نظامی، تغییرات در عناصر قدرت نرم آمریکا را مورد توجه قرار می‌دهد.

۳. وضعیت قدرت اقتصادی

برای شناخت جایگاه و توان اقتصادی کشورها شاخص‌های متعددی وجود دارند که در اینجا با توجه به هدف اصلی بحث، بررسی سه شاخص مهم شامل تولید ناخالص داخلی، رشد اقتصادی و درآمد سرانه مورد تأکید قرار می‌گیرد.

۳-۱. جایگاه جهانی

ترکیبی از عوامل مختلف از جمله مزیت‌های جغرافیایی، نیروی انسانی توانمند و نهادهای ثروت‌ساز سبب شده‌اند آمریکا به برتری بی‌سابقه‌ای در اقتصاد جهان دست یابد، به نحوی که امروزه از زوایای مختلفی از جمله توان تولیدی، تجهیز به تکنولوژی‌های برتر و مرکزیت مالی و پولی در موقعیت منحصربه‌فردی قرار دارد. اقتصاد آمریکا همچنین تاب‌آوری بالایی در برابر فشارهای مختلف نشان داده است. چالش‌هایی نظیر انبوه بدهی‌های فزاینده نتوانسته در توانمندی اقتصاد این کشور تزلزل جدی ایجاد کند. آمریکا از اواخر سده نوزدهم به‌عنوان یک اقتصاد بزرگ و پیش‌رونده جهان ظاهر شده و تاکنون با وجود اینکه در بعضی زمان‌ها رشد قدرت‌های دیگر سریع‌تر شده، هیچ کشوری نتوانسته به جایگاهی مشابه آن دست یابد. برای درک بهتر جایگاه آمریکا در اقتصاد جهان توجه به دو متغیر اهمیت اساسی دارد: سهم کشور از اقتصاد جهان و نقش رهبری بر اقتصاد جهان. مهم‌ترین شاخص نمایانگر سهم کشور از اقتصاد جهان، تولید ناخالص داخلی است. بر اساس برآوردهای صندوق بین‌المللی پول، تولید ناخالص داخلی آمریکا در سال ۲۰۲۳ به رقم ۲۷,۷۲ تریلیون دلار رسید که سهم جهانی آن با توجه به تولید ۱۰۵,۶۹ تریلیون دلاری جهان در سال مذکور بیش از ۲۶ درصد برآورد می‌شود. کشور دوم در این شاخص، چین است که با ۱۷,۷۶ تریلیون دلار فاصله قابل توجهی از آمریکا دارد. البته اگر تولید ناخالص داخلی بر اساس معیار برابری قدرت خرید محاسبه شود، چین با تولید ۳۴,۵۴ تریلیون دلار از آمریکا بالاتر زده و با توجه به تولید ۱۸۴,۲۶ تریلیون دلاری جهان، سهم آمریکا در جهان به حدود ۱۵ درصد کاهش می‌یابد. چین از سال ۲۰۱۶ موفق شد در شاخص مذکور از آمریکا پیشی بگیرد^۱. (IMF, October 2024).

چنان‌که روند تغییرات در سهم هر کشور از تولید ناخالص داخلی جهان مورد توجه قرار گیرد، این نتیجه حاصل می‌شود که اگرچه جایگاه برتر آمریکا حفظ شده، اما سهم آن از اقتصاد جهانی از اوجش در اواسط سده بیستم تاکنون تنزل یافته است. در سال ۱۹۶۰، آمریکا حدود ۴۰ درصد تولید ناخالص داخلی ۱,۳۷ تریلیون دلاری جهان را بر عهده داشت. سهم این کشور از شاخص مذکور در سال‌های ۱۹۷۵، ۱۹۸۵، ۱۹۹۵، ۲۰۰۵ و ۲۰۱۵ به‌ترتیب به ۲۸، ۳۴، ۲۵ و ۲۴ درصد تغییر یافته است (Bhutada, 2021). صندوق بین‌المللی پول میزان تقریبی تولید ناخالص داخلی آمریکا برای سال ۲۰۲۵ را حدود ۳۰,۳۴ تریلیون دلار تخمین زده که سهم جهانی آن با توجه به تولید حدود ۱۱۵,۴۹ تریلیون دلاری جهان ۲۶/۲۷ درصد برآورد

۱. با معیار برابری قدرت خرید، تولید ناخالص داخلی کشورها طوری محاسبه می‌شوند که گویی در آمریکا قیمت‌گذاری شده‌اند.

می‌شود. با محاسبه شاخص تولید ناخالص داخلی کشورها بر اساس معیار برابری قدرت خرید، تولید جهان برای سال ۲۰۲۵ حدود ۲۰۴,۴۷ تریلیون دلار برآورد شده که در این صورت سهم جهانی آمریکا به کمتر از ۱۵ درصد تنزل یافته و سهم جهانی چین با تولید ۳۹,۴۴ تریلیون دلار به بیش از ۱۹ درصد افزایش می‌یابد (IMF, October 2024)؛ بنابراین، در حالی که اقتصاد آمریکا در طول شش دهه اخیر با سرعت قابل توجهی رشد کرده، اقتصاد جهان رشد سریع‌تری داشته است.

روند پیش‌گفته ضرورتاً به معنی ادامه روند نزولی در سهم آمریکا از تولید جهان نیست. اگرچه بیشتر اقتصادهای نوظهور جهان طی دهه‌های اخیر به رشدی قوی‌تر از آمریکا دست یافته‌اند، اما باید توجه داشت که چنین رشد سریعی در مراحل اولیه توسعه به دلایلی چون بزرگی ظرفیت‌های استفاده‌نشده و نزدیک شدن به مرزهای تکنولوژی و درآمد غیرعادی نیست. با بلوغ اقتصادها، امکان رشد آن‌ها نیز دشوارتر می‌شود. یک مزیت اقتصادی آمریکا این است که با وجود بزرگی و سطح بالای پیشرفت، رشدش در مقایسه با اقتصادهای پیشرفته دیگر همچنان قابل توجه است (McKeown, 2024). در سال ۲۰۲۳، آمریکا در حالی به رشد ۲/۹ درصدی دست یافت که اگرچه از رشد ۳/۳ درصدی جهان پایین‌تر است، اما بالاتر از رشد ۱,۷ درصدی اقتصادهای پیشرفته قرار دارد (IMF, October 2024). این روند در حالی جریان دارد که آمریکا در گذشته موفق شده طی یک دوره طولانی به رشد اقتصادی نسبتاً بالایی دست یابد. شکوفایی اقتصادی و سرعت گرفتن رشد این کشور در سده نوزدهم آغاز شد و به سرعت از اقتصاد بریتانیا پیشی گرفت. رشد اقتصادی این کشور در سده بیستم سیر صعودی چشمگیری داشت. از سال ۱۹۳۱ تا ۲۰۲۴، اقتصاد آمریکا با وجود رکود در بعضی سال‌ها، به‌طور متوسط سالانه حدود ۲/۹ درصد رشد کرده است. بالاترین نرخ رشد طی دوره مذکور در سال ۱۹۴۲ با ۱۸/۹ درصد اتفاق افتاده است. بالاترین نرخ رشد سده بیست و یکم در سال ۲۰۲۱ رخ داده که ۶/۱ درصد است (Trading Economics, January 2025).

ویژگی دیگر برتری تولیدی آمریکا به کیفیت تولیدات آن مربوط می‌شود. بخش بزرگی از تولید ناخالص داخلی آمریکا به محصولات صنعتی اختصاص دارد. آمریکایی‌ها دارای سابقه‌ای طولانی در نوآوری فنی هستند که به سده نوزدهم بازمی‌گردد. در گذشته، از میان آن‌ها مخترعان بزرگی نظیر توماس ادیسون، نیکولا تسلا و برادران رایت ظهور کردند که سهم مهمی در توسعه صنایع برق، ارتباطات و حمل و نقل داشتند. آمریکا بعدها در زمینه‌های مختلفی از جمله صنایع نظامی، کاوش فضایی، اینترنت، بلاک‌چین، ارزهای دیجیتال، چاپ سه‌بعدی و ویرایش ژن پیش‌رو شد. امروزه، این کشور به‌عنوان مهد تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات شناخته می‌شود. آمریکا ضمن اینکه در جایگاه یک کانون برتر نوآوری قرار داشته، در توسعه چارچوب‌های نهادی انتشار تکنولوژی مثل حق مالکیت فکری نیز فعال بوده است (McKeown, 2024).

از همان سده نوزدهم، سهم بخش تولیدات صنعتی در تولید ناخالص داخلی آمریکا قابل توجه بوده است. یک برآورد نشان می‌دهد که در سال ۱۹۰۰، از کل شاغلان فعال در سه بخش تولید صنعتی، خدمات و کشاورزی آمریکا، ۲۸/۲ درصد در بخش تولید صنعتی، ۳۱/۶۲ درصد در بخش خدمات و ۴۰/۱۸ درصد در بخش کشاورزی مشغول به کار بودند. این نسبت در سال ۱۹۵۰ به‌ترتیب به ۳۳/۹۷ درصد، ۵۵/۰۹ درصد و ۱۰/۹۴ درصد تغییر یافت و سپس در سال ۲۰۰۰ به‌ترتیب به ۲۰/۵۳ درصد، ۷۷/۶۷ درصد و ۱/۸۰ درصد رسید (Ortiz-Ospina and Lippolis, 2017). در سال ۲۰۲۱، از کل تولید ناخالص داخلی آمریکا ارزش‌آفرینی سهم بخش صنعت ۱۷/۶۱ درصد، بخش خدمات ۷۶/۴ درصد و بخش کشاورزی ۰/۹۴ درصد برآورد شده است (Statista, January 2025). سهم بخش صنعت پس از یک دوره اوج‌گیری در سده بیستم تدریجاً کاهش و در عوض، سهم بخش خدمات افزایش یافت. با این حال، تجهیز سه بخش اقتصادی آمریکا به دانش و فنون جدیدتر در طول زمان نقش مهمی در بهبود کارایی آن‌ها و در نتیجه افزایش میزان تولید ناخالص داخلی کشور داشته است. با اینکه آمریکا برای حفظ جایگاه اول در ارزش تولید ناخالص داخلی با رقابت سرسختانه چین مواجه است، اما از نظر تجهیز تولید به دانش و تکنولوژی‌های روز در حوزه‌های مختلف برتری محسوسی دارد.

در کنار توان تولیدی، مشخصه دیگر قدرت اقتصادی آمریکا در وضع رفاهی آن قابل مشاهده است. صندوق بین‌المللی پول سرانه تولید ناخالص داخلی آمریکا در سال ۲۰۲۳ را ۸۲,۷۲ هزار دلار برآورد کرده که رتبه هفتم جهان را دارد. شش رتبه بالاتر - به‌ترتیب، لوکزامبورگ، ایرلند، سوئیس، نروژ، سنگاپور و ایسلند - عموماً کشورهای مرفه‌تری هستند که در رده قدرت‌های

بزرگ قرار ندارند. سرانه تولید ناخالص داخلی چین در سال مذکور ۱۲٫۶ هزار دلار است که در صورت تخمین با معیار برابری قدرت خرید به ۲۴٫۵ هزار دلار می‌رسد. با این حال، روند رشد تولید سرانه در چین طی دهه‌های اخیر سرعت به‌مراتب بالاتری نسبت به آمریکا داشته است. در حالی که سرانه تولید ناخالص داخلی آمریکا از ۱۲٫۵۵ هزار دلار در سال ۱۹۸۰ به ۸۲٫۷۷ هزار دلار در سال ۲۰۲۳ رسیده، چینی‌ها سرانه تولید ناخالص داخلی کشورشان را طی این مدت از ۳۰۶٫۹۸ دلار به ۱۲٫۶ هزار دلار رسانده‌اند (IMF, October 2024). برتری فاحش آمریکایی‌ها از نظر درآمد سرانه حداقل طی دو دهه آینده ادامه‌دار به نظر می‌رسد.

در مجموع، روند اوج‌گیری اقتصادی آمریکا در سده نوزدهم آغاز و طی سده بیستم به مقام هژمونی جهانی رسید. در شرایط کنونی که یک‌چهارم سده بیست و یکم طی شده، این کشور با وجود تجربه تنزل قدرت اقتصادی نسبی در مقایسه با دوره اوج سده بیستم، همچنان در جایگاه قدرتمندترین و مؤثرترین اقتصاد جهان قرار دارد. با اینکه اقتصاد امروزی آمریکا به دلایلی از جمله حجم بالای تولید، سرمایه‌گذاری و تجارت همچنان به‌عنوان یک موتور محرک اقتصاد جهانی شناخته می‌شود، اما روند تغییرات شاخص‌ها طی دهه‌های اخیر، از افول نسبی جایگاه این اقتصاد در جهان حکایت دارد. در حالی که واشنگتن بعد از جنگ جهانی دوم با طرح مارشال و سایر کمک‌های اقتصادی هدایت حرکت و رشد اقتصادی جهان را در اختیار گرفت و برای مدتی در جایگاه یک ابرقدرت اقتصادی بی‌رقیب قرار داشت، امروزه رقابتی سرسختی پیش رو دارد. اقتصادهای قدیمی اروپا و ژاپن با وجود پیشرفت‌های بزرگ فعلاً امکان به چالش کشیدن جایگاه آمریکا ندارند؛ اما چین در این زمینه بسیار قدرتمندتر ظاهر شده است.

۳-۲. تأثیر سیاست خارجی

تلاش برای حفظ و توسعه نظم بین‌المللی لیبرال تحت هژمونی آمریکا نقش انکارناپذیری در گسترش توان اقتصادی این کشور داشته است. نهادهای بین‌المللی متعددی که در چارچوب این سیاست خلق شدند، امکان فعالیت اقتصادی اتباع آمریکا را در سطح جهانی تسهیل کردند. شرکت‌های آمریکایی به رقابت آزادانه‌تر در گستره جهانی سوق یافته و کارایی‌شان افزایش یافت. همچنین، مصرف‌کنندگان آمریکایی با شرایط آسان‌تری به محصولات خارجی دسترسی پیدا کردند که بر وضع رفاهی‌شان اثر مثبتی گذاشت. این دستاوردها صرفاً محصول استقرار نهادهای بین‌المللی اقتصادی شامل صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی، گات/سازمان تجارت جهانی و انواع موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد نبود. نهادهای غیراقتصادی نیز کم و بیش در این فرایند دخیل بودند. برای مثال، نهادهای امنیتی از جمله سازمان ملل متحد با کمک به استقرار صلح و امنیت بین‌الملل امنیت لازم برای فعالیت‌های اقتصادی را فراهم کردند.

اهمیت سیاست هژمونی لیبرال آمریکا در توسعه اقتصاد این کشور به قدری بالا بوده که حتی بر اندیشه اقتصاددانان - که غالباً بر تعیین‌کنندگی علم اقتصاد تأکید دارند - تأثیر گذاشته است. از جمله تایلر کاون^۱ در این زمینه تصریح کرده که عامل اصلی رشد اقتصادی آمریکا سیاست خارجی واشنگتن بوده است. در طول تاریخ، همان‌طور که جنگ و فجایع مرتبط با آن عامل انواع بدبختی‌ها بوده، صلح و آرامش هم لازمه اصلی رشد و شکوفایی اقتصادی بوده است. به هم خوردن صلح جهانی می‌تواند پیشرفت و رفاه جامعه بشری از جمله آمریکا را به خطر بیندازد. صلح یک وضعیت رایج و تضمین‌شده نیست، بلکه نیازمند برنامه و تلاش است. آمریکا با سیاست خارجی خویش از جمله به شکل ائتلاف‌سازی میان کشورهای خواهان آزادی و صلح بر توسعه صلح و رفاه جهانی و همچنین رشد اقتصادی خود تأثیر مثبت گذاشته است.

به نظر کاون، مهم‌ترین کاری که آمریکا برای تقویت رشد اقتصادی خود در بلندمدت لازم دارد، این است که سیاست خارجی‌اش را در مسیر درست ادامه دهد (Cowen, 2014). جدای از موضوع منع جنگ و خشونت در سطح جهانی، آمریکا باید درباره مسائل جهانی دیگری نظیر تغییرات آب و هوایی، گسترش کنترل نشده بیماری‌های همه‌گیر و تهدیدات علیه اقتصاد جهانی آزاد برنامه داشته و در این راستا از همکاری بین‌المللی خصوصاً با قدرت‌های بزرگ بهره‌برد (Drezner, 2014). این همان مسیر هژمونی لیبرال است که طی سده اخیر فواید اقتصادی زیادی برای آمریکا و جهان داشته و می‌تواند برای آینده نیز

راهگشا باشد.

روایت پیش گفته از پیوند سیاست خارجی و اقتصاد آمریکا منتقدان زیادی دارد. گروهی بر این نظرند که سیاست هژمونی لیبرال با وجود دستاوردهایی که برای آمریکا داشته، با ناکامی‌ها و هزینه‌هایی نیز همراه بوده که تدلومش را دشوار می‌کند. در این زمینه، استفن والت ادعا می‌کند که تشکیلات سیاست خارجی آمریکا سیاست خارجی هژمونی لیبرال را با وجود شکست‌های مکرر و پرهزینه‌اش فعالانه پیش برده که این برای آینده کشور نگران‌کننده است. پس از پایان جنگ سرد، برای آمریکا که برتری آشکاری در جهان داشت و روابط آرامی با جهان خارج از جمله قدرت‌های بزرگ برقرار کرده بود، فرصت مناسبی فراهم آمد تا از تعهدات جهانی‌اش عقب‌نشینی کرده و دخالت‌های پرهزینه در امور کشورهای دیگر را کنار نهد. با این حال، طیفی از تصمیم‌گیران کشور - از هر دو حزب دموکرات و جمهوری‌خواه - به دلایلی که عمدتاً اساس ایدئولوژیک دارند تا منافع اساسی کشور، به سیاست پرهزینه هژمونی لیبرال ادامه دادند. تلاش بلندپروازانه برای حفظ یا توسعه نظم جهانی لیبرال نه تنها برای منافع آمریکا مضر بوده و به جایگاه جهانی‌اش صدمه زده، بلکه برای جمعی از کشورهای دیگر هم زیان‌بار بوده است (Walt, 2018).

هزینه‌هایی که دولت آمریکا در چارچوب سیاست هژمونی لیبرال تقبل کرده، ابعاد و اشکال مختلفی دارند. بخش زیادی از آن‌ها مالی هستند که به مثابه یک عامل اعمال فشار بر اقتصاد آمریکا عمل کرده‌اند. از پرداخت سهم بالایی از هزینه اداره سازمان‌های بین‌المللی گرفته تا دخالت‌های چندجانبه و یک‌جانبه در امور کشورهای دیگر همگی به نحوی توسط مالیات‌دهندگان آمریکایی تأمین مالی می‌شوند. برای نمونه، در حالی که همه اعضای سازمان ملل متحد ملزم به پرداخت حق عضویت هستند، آمریکا بزرگ‌ترین تأمین مالی کننده آن از زمان تأسیس تاکنون بوده است. در سال ۲۰۲۲، آمریکا به میزان ۱۸٫۱ میلیارد دلار در تأمین مالی سیستم سازمان ملل مشارکت کرد که این رقم بسیار فراتر از سهم عضویت آمریکا بوده و بیش از یک سوم کل درآمدهای دولتی دریافتی توسط سیستم ملل متحد را در سال مذکور تشکیل می‌دهد (Schaefer, 2023).

به عنوان مثالی دیگر، آمریکا هر سال مبلغی تحت عنوان «کمک‌های خارجی» در اشکال مختلف کمک‌های بشردوستانه، کمک‌های توسعه‌ای و کمک‌های امنیتی به کشورها و سازمان‌های خارجی پرداخت می‌کند. این کمک‌ها در سال‌های پس از جنگ جهانی دوم خصوصاً در دوره اجرای طرح مارشال در اوج قرار داشت و تدریجاً رو به کاهش گذاشت. با این حال، رقم‌ها همچنان قابل توجه است. در سال مالی ۲۰۲۲، مجموع میزان کمک‌ها ۵۸ میلیارد دلار شد که حدود ۱ درصد بودجه دولت فدرال برآورد شده است. در حالی که در طول جنگ سرد، بیشتر کمک‌ها صرف جلوگیری از گسترش کمونیسم می‌شد، پس از آن، به نحو دیگری در خدمت اهداف سیاست خارجی آمریکا قرار گرفتند (Ingram, 2024).

ارقام پیش گفته در مقایسه با هزینه انواع دخالت‌ها در امور کشورهای دیگر بسیار کوچک هستند. این نوع هزینه‌ها در جنگ‌های فرسایشی بی‌ثمر مخرب‌تر می‌شوند. در دوره جنگ سرد، دخالت آمریکا در جنگ کره حدود ۶۷ میلیارد دلار هزینه مالی برداشت که با قیمت‌های سال ۲۰۲۱ حدود ۶۸۵ میلیارد دلار برآورد شده است. همچنین، هزینه مالی ورود در جنگ ویتنام برای آمریکا نزدیک به ۲۰۰ میلیارد دلار بود که آن هم با شرایط سال ۲۰۲۱ به بیش از ۱ تریلیون دلار می‌رسد (Cavendish, 2021). پرهزینه‌ترین پروژه امنیتی این دوره، جنگ با تروریسم است که پس از حوادث ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ به اجرا درآمد. بر اساس برآوردی که در سال ۲۰۲۱ در دانشگاه براون درباره هزینه‌های این جنگ صورت گرفت، مجموع هزینه‌های مالی جنگ با تروریسم طی بیست سال پس از آغاز آن به حدود ۸ تریلیون دلار رسید. این رقم، هزینه‌های عمده جنگ‌ها و برنامه‌های امنیتی پس از ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ از جمله بودجه عملیات‌های اضطراری وزارت دفاع در خارج، هزینه‌های جنگی وزارت خارجه، مخارج وزارت امنیت میهنی، هزینه‌های گذشته و آتی مراقبت از نظامیان آسیب‌دیده از جنگ و بهره‌استقراض‌ها برای این جنگ‌ها را شامل می‌شود (Kimball, 2021).

تجربه خسارت‌بار جنگ با تروریسم مانع اقدامات مشابه نشده است. تهاجم نظامی یک‌جانبه سال ۲۰۲۶ علیه ایران تحت عنوان ممانعت از دستیابی این کشور به سلاح هسته‌ای از جدیدترین نمونه اقدامات آمریکاست که درباره ضرورت آن نقدهای

مختلفی مطرح شده است. طبق اظهارات ژوئیه ۲۰۲۶ وزیر دفاع دولت ترامپ، پیت هگرت، جنگ مذکور با وجود مذاکرات و کاهش سطح درگیری، در کمتر از پنج ماه ۳۷٫۵ میلیارد دلار هزینه بار کرده و از این رو، دولت آمریکا نیازمند ده‌ها میلیارد دلار بودجه نظامی اضافی است (Al-Monitor, 2026). جنگ برخلاف انتظار ترامپ، به جای تقویت اقتصاد و امنیت، آمریکا را با یک معضل جدید مواجه کرد. بعضی تحلیل‌ها ناکامی آمریکا در جنگ ایران را نشانه‌ای مبنی از افول قطعی این ابرقدرت ارزیابی می‌کنند (ظریف، ۱۴۰۵: ۱۵).

هزینه‌های پیش‌گفته قطعاً در صورتی که با لحاظ متغیرهای دیگری مثل هزینه فرصت‌های ازدست‌رفته و زیان‌های مالی ناشی از خسارات غیرمالی جنگ محاسبه شوند، بسیار بیشتر خواهند شد. این‌ها صرفاً بخشی از هزینه‌هایی است که آمریکا در مسیر رهبری حفظ و توسعه نظم بین‌المللی لیبرال در جهان خارج تقبل کرده است. زیان‌های مالی زمانی تأمل‌انگیز شدند که بعضی از جنگ‌های پرهزینه از جمله جنگ ویتنام طی دوره جنگ سرد و جنگ افغانستان پس از ۱۱ سپتامبر در نهایت به شکست کشیده شدند. دخالت‌های نظامی آمریکا که غالباً در چارچوب دفاع از هنجارهای نظم لیبرال توجیه شده‌اند، فشار سنگینی بر اقتصاد این کشور وارد کرده‌اند. بسیاری تحلیل‌گران از جنگ ویتنام به‌عنوان عاملی یاد کرده‌اند که با تحریک چرخه تورم در آمریکا- با توجه به بی‌میلی دولت لیندون جانسون به افزایش مالیات برای تأمین هزینه جنگ- افول هژمونی اقتصادی این کشور را تسهیل کرد. جنگ‌های دوره پس از جنگ سرد نیز به نحو دیگری اقتصاد آمریکا را تحت فشار قرار دادند. اقدامات پرهزینه خصوصاً جنگ‌ها با وجود بعضی فواید امنیتی و ایدئولوژیک و حتی بعضاً اقتصادی، در مجموع برای اقتصاد این کشور زیان‌بار بوده‌اند (Rooney et al., 2022). اقتصاد آمریکا بدون تقبل چنین هزینه‌هایی امکان رشد و گسترش بسیار بیشتری می‌یافت و اکنون می‌توانست در موقعیت جهانی بهتری باشد.

۴. وضعیت قدرت نظامی

شاخص‌هایی که قدرت نظامی کشورها را نمایان می‌کنند، متعدّدند که در اینجا به وضعیت بعضی شاخص‌های اساسی مثل بودجه نظامی و وضعیت سلاح‌های استراتژیک که در ارزیابی مراجع ترازبایی قدرت نظامی کشورها مورد تأکید قرار می‌گیرند، اشاره می‌شود.

۴-۱. جایگاه جهانی

آمریکا برای چندین دهه است که از نظر توانمندی‌های نظامی برتری خود را در سطح جهانی حفظ کرده است. در رتبه‌بندی قدرت آتش جهانی^۱ - که توان نظامی کشورها را با شاخص‌های متنوعی از جمله میزان، تنوع و کیفیت تسلیحات، شرایط اقتصادی و اجتماعی کشور، وضعیت نیروی انسانی، مشخصه‌های جغرافیایی، منابع طبیعی و توان لجستیک رتبه‌بندی می‌کند- آمریکا همواره در جایگاه اول قرار دارد. قدرت آتش در یک عبارت کلی به قابلیت‌های یک کشور یا ارتش در شلیک به‌سوی دشمن اشاره دارد. بر اساس رتبه‌بندی سال ۲۰۲۵، پس از آمریکا، دو کشور روسیه و چین به‌ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار دارند (GFP, 2025). با اینکه درباره اعتبار سنجش و رتبه‌بندی توان نظامی کشورها توسط نهاد قدرت آتش جهانی - که از سال ۲۰۰۶ تاکنون نمره توان نظامی کشورها را سالانه محاسبه و اعلام می‌کند- انتقاداتی مطرح‌شده، اما گزارش‌های آن همچنان به‌طور گسترده‌ای مورد توجه محققان است. ارتش آمریکا چنان‌که چند بار تجربه شده، ممکن است در تحمیل شکست بر بعضی گروه‌های نظامی یا شبه‌نظامی ناموفق ظاهر شده باشد، اما برتری فاحش آن در تجهیز به توانمندی‌های نظامی استراتژیک و مورد نیاز ارتش‌های کلاسیک همچنان پابرجاست.

رقبای آمریکا در بعضی شاخص‌های مهم قدرت نظامی در جایگاه بالاتری قرار دارند. برای مثال، روسیه دارای بیشترین تعداد کلاهک هسته‌ای است، یا چین بیشترین تعداد نیروی انسانی را در اختیار دارد؛ اما چند عامل در کنار هم سبب شده‌اند آمریکا در مقام بزرگ‌ترین قدرت نظامی جهان باقی بماند. اولین آن‌ها بودجه نظامی بالاست که آمریکا به‌پشتوانه اقتصاد بزرگش از آن برخوردار است. مؤسسه تحقیق صلح بین‌المللی استکهلم (سیپری) مجموع مخارج نظامی سال ۲۰۲۴ جهان را

۲۷۱۸ میلیارد دلار تخمین زده که از این رقم ۹۹۷ میلیارد دلار یعنی نزدیک به ۳۷ درصد متعلق به آمریکاست. پس از آن، چین با ۳۱۴ میلیارد دلار و سپس، روسیه با ۱۴۹ میلیارد دلار در رتبه‌های بعدی قرار دارند. آمریکا نه تنها در جایگاه اول قرار دارد، بلکه بیش از سه برابر رتبه دوم جهان بودجه نظامی مصرف می‌کند (SIPRI, 2025: 2). این بودجه عظیم ضمن اینکه نیازهای نظامی جاری آمریکا در داخل و خارج را تأمین می‌کند، موجب تسهیل توسعه نظامی و حفظ برتری کشور در برابر رقبا می‌شود. برتری تکنولوژیک دیگر ویژگی نمایان در قدرت نظامی آمریکاست. ترکیبی از بودجه بالا و تکنولوژی برتر سبب شده این کشور در تجهیز به بعضی انواع سلاح‌های استراتژیک از جمله هواپیماهای جنگنده و بمبافکن، هلی‌کوپتر تهاجمی، پهپاد، ناو هواپیمابر، ناوشکن، زیردریایی، سیستم‌های موشکی تهاجمی و تدافعی، تانک و انواع سلاح‌های ریز و درشت چه به لحاظ کمیت و چه مزیت فنی در جایگاه منحصربه‌فردی قرار گیرد (Douglas, 2021). ارتش آمریکا با وجود کنترل مجموعه‌ای از قدرتمندترین و پیشرفته‌ترین سیستم‌های تسلیحاتی، مستمراً برای دسترسی به جدیدترین تکنولوژی‌های برتری‌بخش می‌کوشد. طی دوره جنگ سرد، دولت با حمایت گسترده از تحقیقات علمی و فنی موفق شد برتری بر غول نظامی دیگر جهان یعنی شوروی را حفظ کند. در دهه‌های اخیر، با وجود سرمایه‌گذاری و پیشرفت چشمگیری که چینی‌ها در تکنولوژی نظامی کرده‌اند، همچنان ضعف‌های قابل توجهی در برابر آمریکا دارند. تکنولوژی نظامی آمریکا ارتباط نزدیکی با فعالیت‌های جاری در بازار و بخش خصوصی داشته و این ارتباط در دهه‌های اخیر عمق بیشتری یافته است. وزارت دفاع با همکاری دیگر سازمان‌های ذی‌ربط با درک نیاز به استفاده از نوآوری‌های بخش خصوصی اقدام به ایجاد و توسعه تعدادی سازمان نوآوری دفاعی کرده تا به کمک آن‌ها نوآوری‌های تکنولوژیک بخش خصوصی به نحو مؤثرتری در خدمت برتری قدرت نظامی کشور قرار گیرد (Kotila et al., 2023).

پرسنل نظامی آمریکا اگرچه از نظر عددی کمتر از چین است، اما از نظر کیفی در سطح بسیار بالاتری قرار دارد. برای تصمیم‌گیران بخش نظامی آمریکا، بهبود کیفی پرسنل ارتش از طریق تدارک آموزش و امکانات مناسب اهمیت زیادی داشته است. جمع گسترده‌ای از پرسنل ارتش برای انجام مأموریت‌های فرامرزی آموزش دیده‌اند، زیرا اساساً بخش بزرگی از ارتش آمریکا در خارج از مرزهای این کشور حضور و فعالیت دارد. طبق یک برآورد تقریبی در تابستان ۲۰۲۲، آمریکا نزدیک به ۱۷۲ هزار نیروی نظامی فعال در کشورهای مختلف جهان دارد که حدود دوسوم آن‌ها به‌ترتیب در سه کشور ژاپن، آلمان و کره جنوبی هستند. این کشور همچنین حدود ۷۵۰ پایگاه نظامی در حداقل ۸۰ کشور دارد که بازهم بیشترشان در سه کشور مذکور قرار دارند (O'Dell, 2024). در کنار پایگاه‌های زمینی، آمریکا بزرگ‌ترین ناوگان نیروی هوایی و دریایی جهان را دارد. میزان ناوهای در حال خدمت حامل هواپیما و هلی‌کوپتر در جهان تا سال ۲۰۲۱، ۴۵ عدد برآورد شده که از این میزان ۲۰ ناو متعلق به آمریکاست. پس از آن، چین با ۵ ناو در رتبه دوم قرار دارد (World Population Review, 2024). ناوهای حامل هواپیما، هلی‌کوپتر و دیگر تجهیزات نظامی که به‌عنوان پایگاه‌های نظامی متحرک عمل می‌کنند، در تعیین نتیجه جنگ‌های مدرن نقش اساسی دارند. دولت آمریکا از طریق پایگاه‌های نظامی و نیروهای دریایی و هوایی قدرتمندش توانسته در جایگاه یک پلیس جهانی بی‌رقیب ظاهر شود.

برای تصمیم‌گیران، حفظ برتری نظامی در آینده اهمیت حیاتی دارد. اینکه چه تغییری رخ خواهد داد، به عوامل مختلفی بستگی دارد. با توجه به توانمندی‌های کنونی و عزم واشنگتن برای حفظ برتری، افول تفوق نظامی آمریکا در کوتاه‌مدت بعید به نظر می‌رسد. البته چالش‌هایی مثل جاه‌طلبی نظامی روسیه و رشد نظامی نگران‌کننده چین پیش روی آمریکا قرار دارد و پنتاگون نمی‌تواند پیروزی در همه جنگ‌های آینده را تضمین کند. ارتش آمریکا با وجود توانمندی‌های منحصربه‌فردش ممکن است در اداره بعضی نبردهای شدید و طولانی به‌ویژه در مناطق پیرامونی قدرت‌های رقیب مثل غرب اقیانوس آرام با مشکل مواجه شود. دستیابی به پیروزی نهایی در هر جنگی، استراتژی و توانمندی خاص خود را می‌طلبد. با وجود آسیب‌پذیری‌های احتمالی در جنگ‌ها، نظر جمعی از تحلیل‌گران این است که جایگاه آمریکا به‌عنوان یک قدرت برتر نظامی در جهان فعلاً تا آینده قابل پیش‌بینی باقی خواهد ماند و احتمالاً در سراسر سده بیست و یکم ادامه خواهد داشت (Shirayev & Gibson, 2009).

۴-۲. تأثیر سیاست خارجی

در حالی که موضوع ضرورت تقویت قدرت نظامی تا پیش از جنگ جهانی دوم در سیاست خارجی آمریکا مهم بود، پس از جنگ مذکور و شکل‌گیری نظم بین‌المللی لیبرال اهمیت به‌مراتب بیشتری یافت. ورود سنگین آمریکا به جنگ جهانی دوم مخارج دفاعی آمریکا را طوری افزایش داد که در سال ۱۹۴۴ به حدود ۴۳ درصد تولید ناخالص داخلی رسید. پس از جنگ، در حالی که این نسبت به زیر ۱۰ درصد کاهش یافته بود، مجموعه تحولاتی نظیر دستیابی اتحاد شوروی به سلاح اتمی و تشدید توسعه‌طلبی آن - که با رویدادهایی مثل تهاجم کره شمالی به کره جنوبی تحت حمایت شوروی همراه بود - نشان دادند که بازدارندگی هسته‌ای به‌تنهایی برای جلوگیری از تهدید کمونیست‌ها علیه جهان آزاد کافی نیست، بلکه تقویت توانمندی‌های نظامی متعارف نیز ضرورت دارد. مهار توسعه‌طلبی کمونیسم افزون بر نفوذ سیاسی، نیازمند یک پشتیبانی امنیتی-نظامی قدرتمند بود. از این رو، بودجه نظامی آمریکا دوباره افزایشی شد. در سال ۱۹۵۲، بودجه نظامی آمریکا به تقریباً ۱۵ درصد تولید ناخالص داخلی آن رسید. این نسبت در سال‌ها و دهه‌های بعد میل به کاهش یافت و فقط تحت تأثیر عوامل خاصی چون دخالت در جنگ ویتنام، سیاست دولت ریگان برای افزایش توانمندی نظامی و سیاست دولت بوش برای جنگ با تروریسم افزایشی می‌شد. با این حال، رقم مطلق بودجه نظامی آمریکا در کل سیر صعودی داشت و فقط در دوره‌های خاصی مثل نیمه اول دهه ۱۹۹۰ و نیمه اول دهه ۲۰۱۰ نزولی شد (Walker, 2014).

با فروپاشی شوروی، برخی انتظار کاهش شدید در بودجه و برنامه‌های نظامی آمریکا را داشتند. در عمل، آمریکا سیاست هژمونی لیبرال را متناسب با تحولات جدید جهان بازتعریف کرد. ناتو ضمن بازبینی اهداف خود باقی ماند و گسترش پیدا کرد. همچنین، موج جدیدی از دخالت‌های نظامی آمریکا علیه نیروهای مخالف نظم لیبرال آغاز شد. دو جنگ جهانی و جنگ سرد مقامات آمریکا را به این درس رساند که دیگر نمی‌توان به سنت انزواگرایی پیش از جنگ جهانی دوم بازگشت و حفظ تفوق توان نظامی کشور در سطح جهانی یک ضرورت استراتژیک است (Chivvis et al., 2024: 27-28).

به این ترتیب، طیف گسترده‌ای از تصمیم‌سازان آمریکا با وجود پایان جنگ سرد، مصمم به ادامه تلاش برای تحکیم برتری نظامی آمریکا شدند. جدای از لیبرال‌های جهانی‌گرا که قدرت نظامی را برای هژمونی آمریکا در سطح جهانی مهم دانسته و در عین حال بر ضرورت بین‌الملل‌گرایی و چندجانبه‌گرایی تأکید داشتند، طیفی از محافظه‌کاران بر آن بودند که آمریکا باید در سطحی قدرتمند شود که در صورت لزوم بتواند به‌تنهایی از منافع خویش در جهان محافظت کند. چنان‌که جورج بوش طی سخنانی در ژوئن ۲۰۰۲ توضیح داد، آمریکا مصمم است توانمندی نظامی خویش در سطحی فراتر از چالش حفظ کند، به‌گونه‌ای که «مسابقات تسلیحاتی بی‌ثبات کننده در دیگر مناطق جهان را بی‌معنی کرده و رقابت‌ها را به تجارت و دیگر کارهای صلح‌آمیز محدود کند» (Daalder & Lindsay, 2003). برتری نظامی آمریکا برای هر دو طیف مذکور اهمیت داشته، با این تفاوت که یکی آن را در خدمت هژمونی جهانی آمریکا و توسعه نظم لیبرال دانسته و دیگری بر آن به‌مثابه ابزاری اساسی برای پیگیری منافع ملی آمریکا در گستره جهانی تأکید کرده است.

سیاست خارجی آمریکا با وجود نقش کلیدی در تقویت نظامی و حفظ برتری کشور، از بعضی مجاری دیگر آسیب‌های جدی به آن وارد کرده است. جنبه آسیب‌زننده سیاست خارجی عمدتاً در حوزه به‌کارگیری قدرت نظامی برای پیگیری اهداف سیاست خارجی نمایان شده است. دخالت‌های نظامی اشتباه سبب می‌شوند بودجه نظامی صرف امور زیان‌بار شده و توانمندی‌های نظامی صدمه ببینند. افزون بر هزینه‌های مالی، پرسنل نظامی با صدمات جانی و روحی مواجه شده و پرستیژ بین‌المللی ارتش تضعیف می‌شود.

ارتش آمریکا طی دهه‌های گذشته در چند دخالت نظامی از جمله ویتنام، افغانستان و عراق متحمل شکست شده که افزون بر زیان‌های سنگین اقتصادی و سیاسی، برای قدرت نظامی آمریکا نیز خسارت‌بار بود. دولت آمریکا به مدد اقتصاد بزرگ و بودجه نظامی هنگفتش موفق شد خسارت‌های نظامی ناشی از جنگ‌ها را تا حدی ترمیم کرده و همچنان جایگاه برتر ارتش را در سطح جهانی حفظ کند، اما این به هزینه حذف دلارهای مالیات‌دهندگان از اولویت‌های دیگر تمام شده است (Toft & Kushi, 2023). البته تأثیرات مثبت قدرت نظامی بر اقتصاد آمریکا را نباید نادیده گرفت. برای مثال، هژمونی جهانی دلار

آمریکا تا حدی تحت تأثیر قدرت نظامی بی‌نظیر آمریکا قرار دارد (Yared, 2024)؛ اما این گونه آثار در حدی نیستند که کسری عظیم ناشی از هزینه‌های هنگفت نظامی را جبران کنند. قدرت نظامی برتر نمی‌تواند پیروزی در رقابت اقتصادی را تضمین کند.

۵. وضعیت قدرت نرم

دولت آمریکا در کنار توجه به قدرت سخت، سیاست‌هایی را در دستور داشته تا ضمن تأثیر بر افکار عمومی ملت‌های دیگر، موجب تقویت مرجعیت ارزشی آمریکا در سطح جهانی شود.

۵-۱. جایگاه جهانی

از زمان طرح مفهوم قدرت نرم توسط جوزف نای در آغاز دهه ۱۹۹۰، آمریکا یکی از موارد مطالعاتی مهم در پژوهش‌های قدرت نرم بوده است. این کشور بیشتر اوقات به‌مثابه موردی معرفی شده که از ظرفیت‌ها و منابع بزرگی برای قدرت نرم برخوردار است. البته توانمندی آمریکا برای جلب نظر و اقناع دیگر ملت‌ها صرفاً محصول سیاست‌های دولت نیست، بلکه تا حد زیادی از جامعه مدنی آن نشئت می‌گیرد. تنوع فرهنگی، ارزش‌های آزادی‌خواه، جنبش‌های اعتراضی مختلف، رسانه‌های آزاد متنوع، پژوهش‌های گسترده نوآور، فیلم‌های هالیوودی جذاب، موسیقی‌های محبوب و مؤسسات خیریه فعال از جمله منابع قدرت نرم در جامعه آمریکا به شمار می‌آیند. چنین جامعه‌ای کار دولت آمریکا را در نمایش کشوری جذاب و الگو از خود نزد کشورهای دیگر و به تبع آن ایفای نقش یک رهبر جهانی تسهیل کرده است. اگرچه بعضی مسائل و رویدادها از جمله حمله حامیان دونالد ترامپ به ساختمان کنگره در ۶ ژانویه ۲۰۲۱ برای قدرت نرم آمریکا زیان بار بوده، اما نمایش ظرفیت‌های بالای بازاندیشی و خوداصلاحی موجب رشد دوباره قدرت نرم در این کشور شده است (Nye, 2021).

در برآوردهای مختلفی که درباره قدرت نرم آمریکا و جایگاه جهانی آن به عمل آمده، این کشور معمولاً در جایگاه رتبه‌های برتر و بیشتر اوقات در جایگاه اول جهان قرار می‌گیرد. یکی از منابع پرتوجه در این باره طی سال‌های اخیر، گزارش‌های «شاخص جهانی قدرت نرم»^۱ است که جذابیت جهانی کشورها با ترکیبی از نظرسنجی‌های گسترده افکار عمومی و ارزیابی‌های کارشناسان و بر اساس شاخص‌های مختلفی از جمله کسب و کار، تجارت، حکمرانی، روابط بین‌المللی، فرهنگ، رسانه و ارتباطات، آموزش و علم، ورزش و سرگرمی، صفات ممتاز ملت و رواج ارزش‌ها منعکس می‌کند. گزارش‌های هر سال بر اساس داده‌های سال قبل تنظیم می‌شوند. با توجه به اینکه قدرت نرم آمریکا در دوره اول دونالد ترامپ آسیب دید، امتیاز آن در گزارش سال ۲۰۲۱، ۵۵/۹ از ۱۰۰ برآورد شده و رتبه جهانی‌اش ششم است. کشورهای آلمان، ژاپن، بریتانیا، کانادا و سوئیس به ترتیب اول تا پنجم هستند. امتیاز آلمان در این گزارش ۶۲٫۲ است. با استقرار دولت بایدن و تغییر شرایط، آمریکا در گزارش سال ۲۰۲۲ با کسب ۷۰٫۷ امتیاز به رتبه اول رسید و پس از آن به ترتیب، کشورهای بریتانیا، آلمان، چین و ژاپن قرار گرفتند. رتبه اول قدرت نرم آمریکا در گزارش سال‌های ۲۰۲۳، ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ نیز حفظ شد. رشد جایگاه چین طی دهه اخیر جالب توجه بوده است. این کشور در گزارش سال ۲۰۲۴، با کسب ۷۱/۲ امتیاز پس از بریتانیای ۷۱٫۸ امتیازی در رتبه سوم است و در گزارش سال ۲۰۲۵، با ۷۲/۸ امتیاز پس از آمریکای ۷۹/۵ امتیازی در جایگاه دوم جهان قرار دارد (Brand Finance, 2025).

توجه دولت و جامعه آمریکا به توسعه قدرت نرم کشور در آن‌سوی مرزها ریشه عمیقی دارد. با اینکه مفهوم قدرت نرم در آغاز دهه ۱۹۹۰ ابداع شد، اما آمریکایی‌ها طی دوره جنگ سرد عملاً درگیر کشاکشی با بلوک کمونیسم به رهبری اتحاد شوروی بودند که یکی از محورهای اساسی آن نفوذ ارزشی و هنجاری در گستره جهانی بود. سرمایه‌داری لیبرال ضمن اینکه بنیان‌های قدرت سخت آمریکا را تقویت می‌کرد، در توسعه قدرت نرم آن نیز دخیل بود. برای مثال، کارآفرینان خصوصی که به دنبال درآمدزایی از طریق ایجاد امکانات سرگرمی نظیر فیلم و برنامه‌های تلویزیونی بودند، با تلاش برای تولید گسترده و صادرات محصولات موجب توسعه قدرت نرم کشورشان شدند. به این ترتیب، بین دولت و شهروندان نوعی هماهنگی بر سر توسعه قدرت نرم کشور جریان داشت.

پس از پایان جنگ سرد، اگرچه فرهنگ و جامعه آمریکا همچنان مورد توجه و تحسین بسیاری از شهروندان کشورهای

دیگر جهان قرار داشته، اما جذابیت سیستم سیاسی آن با نوسان‌هایی مواجه بوده است. برای مثال، در حالی که اقدامات تهاجمی دولت بوش پس از حوادث ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ بر اعتبار جهانی آمریکا تأثیر منفی گذاشته بود، انتخاب باراک اوباما به‌عنوان رئیس‌جمهور و همچنین سیاست همکاری‌جویانه دولت وی در جهان خارج دوباره به بهبود قدرت نرم کشور انجامید. در دوره ترامپ، عوامل مختلفی از جمله شخصیت خودمحور رئیس‌جمهور، شعار «اول آمریکا»، تضعیف نهادهای مدنی داخل و تضعیف رابطه واشنگتن با متحدان و نهادهای بین‌المللی مجموعاً باعث شدند اعتبار جهانی آمریکا صدمه جدی ببیند.

این واقعیت با مروری کلی بر نگاه تحلیل‌گران و کارشناسان به تأثیر دولت ترامپ بر قدرت نرم آمریکا قابل فهم است. برای نمونه، جوزف نای یک سال و اندی پس از آغاز به کار دولت ترامپ و در حالی که هنوز بسیاری از تصمیمات جنجالی آن اجرا یا اتخاذ نشده بود، طی مقاله‌ای با استناد به بعضی برآوردها استدلال کرد که قدرت نرم آمریکا که در سال ۲۰۱۶ رتبه اول جهان بود، در مسیر افول قرار گرفته است. وی اشاره می‌کند که این تغییر ناخواسته نیست، زیرا قدرت نرم برای حامیان ترامپ و به‌ویژه مروجان شعار «اول آمریکا» در اولویت نیست. با این حال، نای با این استدلال که بسیاری از منابع قدرت نرم آمریکا از دولت جدا هستند، درباره بهبود مجدد قدرت نرم آمریکا ابراز امیدواری کرد (Nye, 2018).

در دهه‌های اخیر، قدرت نرم آمریکا غالباً در دوره‌های زمامداری دولت‌های برآمده از حزب دموکرات بالاتر بوده است. این تمایز از زمان به قدرت رسیدن ترامپ بسیار محسوس‌تر شده است. در حالی که تصویر مثبت آمریکا در جهان برای دولت‌های جمهوری‌خواه پیشین کم و بیش اهمیت داشت، دولت ترامپ بی‌میلی آشکاری به سرمایه‌گذاری در این زمینه نشان داد. پس از انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۲۰ و آغاز به کار دولت بایدن، قدرت نرم آمریکا دوباره سیر صعودی یافت. بایدن در آغاز ریاست جمهوری خود با این باور که آمریکا به عقب بازگشته، سلسله اقداماتی را نظیر بازگشت به سازمان بهداشت جهانی، بازگشت به پیمان آب و هوایی پاریس و توسعه همکاری با جهان برای مبارزه با کووید-۱۹ انجام داد (Demczuk, 2022: 12). نتیجه عملکرد دولت وی این بود که رتبه جهانی قدرت نرم آمریکا برای چهار سال متوالی اول شد. با شروع دولت دوم ترامپ در سال ۲۰۲۵، دوباره روند تنزل قدرت نرم آمریکا از سر گرفته شد.

۵-۲. تأثیر سیاست خارجی

همان‌طور که قدرت نرم پیشبرد اهداف و منافع مورد نظر سیاست خارجی را تسهیل می‌کند، خود به‌شدت تحت تأثیر آن قرار دارد. سیاست خارجی یکی از مهم‌ترین مجاری تصویرسازی از خود و الهام‌بخشی دیگر کشورهای جهان است. فرهنگ، هنر، ارزش‌ها و سایر جذابیت‌های هویتی کشورها در صورتی قدرت نرم ایجاد می‌کنند که به‌درستی برای دیگران معرفی و نمایش شوند. در این راستا، دیپلماسی عمومی اهمیت یافته است. دولت‌ها متوجه شده‌اند که برای نفوذ در افکار عمومی کشورهای دیگر نیاز به یک دیپلماسی عمومی فعال در کنار دیپلماسی رسمی دارند. امروزه، دولت‌های بسیاری سالانه مبالغ هنگفتی را در مسیر دیپلماسی عمومی با هدف تقویت وجهه و اعتبار بین‌المللی کشور هزینه می‌کنند. آمریکا در این میدان جزو فعالان و پیشگامان بوده است. دیپلماسی عمومی معمولاً به‌عنوان مکمل دیپلماسی رسمی مورد استفاده قرار گرفته است. حتی در مواردی که دیپلماسی رسمی و اقدامات نظامی آمریکا منشأ نارضایتی بوده، دیپلماسی عمومی به‌عنوان ابزاری در خدمت مثبت‌سازی چهره و بهبود قدرت نرم آمریکا قرار گرفته است.

تجمع دو دیپلماسی رسمی و عمومی دشواری‌های خاص خود را داشته است. به‌عنوان مثال، آمریکایی‌ها با وجود اعلام حمایت از دموکراسی و حقوق بشر، در موارد مختلفی به برقرار روابط دوستانه با حکومت‌های خودکامه اقدام کرده‌اند. همچنین، دخالت‌های نظامی در مواردی اسباب رشد نارضایتی در کشور هدف و حتی کشورهای ثالث را فراهم آورده است. با وجود این مسائل، قدرت نرم آمریکا روند مجموعاً موفق پشت سر گذاشته است. واشنگتن با وجود بمباران اتمی ژاپن و تحمیل جنگ پرهزینه بر ویتنام موفق شد در نهایت نظر مساعد افکار عمومی این کشورها را جلب کند. پس از پایان جنگ سرد، بیشتر کشورهای رهاشده از بلوک کمونیستی شرق خصوصاً در اروپای شرقی به الهام‌گیری از غرب و آمریکا برای ساختن آینده خویش گرایش یافتند. نفوذ ارزش‌ها و هنجارهای مورد ترویج آمریکا در کشورهای مسلمان نیز افزایش یافت.

سیاست خارجی آمریکا از نظر تأثیر بر قدرت نرم روند یکنواختی نداشته است. پس از پایان جنگ جهانی دوم، موضوع جذب افکار عمومی جهان بر مبنای ارزش‌های آمریکا اهمیت ویژه‌ای در سیاست این کشور یافت. تلاش شد اقدامات دیپلماسی رسمی و دیپلماسی عمومی به نحوی ترکیب شوند که نقش آمریکا به‌عنوان مرجع و رهبر جهان آزاد محقق شود. از اولین اقدامات مهم که تأثیر بزرگی بر توسعه قدرت نرم آمریکا گذاشت، طرح مارشال بود. این طرح از طرق مختلف نظیر کمک‌های غذایی و دارویی، کمک‌ها و توصیه‌های تخصصی برای بازسازی زیرساخت‌های تخریب‌شده و کمک‌های نقدی مستقیم مسیر بازسازی و توسعه را برای اروپا آسان کرد. سایر کشورهای جهان نیز با سازوکارهای دیگری مثل «اصل چهار» ترومن، خدمات سازمان‌های بین‌المللی و توافق‌های دو یا چندجانبه تحت حمایت آمریکا قرار گرفتند. چنین اقداماتی موجب شدند آمریکا تدریجاً نزد بخش گسترده‌ای از افکار عمومی جهان به‌عنوان کشوری آزادی‌خواه، توسعه‌خواه، قدرتمند و مسئولیت‌پذیر شناخته شود. به‌موازات این سیاست، اقدامات دیگری از جمله دخالت‌های یک‌جانبه در امور حاکمیتی کشورهای دیگر، روابط دوستانه با حکومت‌های مستبد، جنگ پرتلفات ویتنام و بعدها تحمیل جنگ یک‌جانبه بر عراق سبب شدند نقش رهبری خیرخواهانه آمریکا زیر سؤال رود. در بعضی دوره‌ها، سیاست‌های آمریکا به‌طور آشکارتری در تعارض با نقش یک رهبری خیرخواه قرار گرفت. اوج آن را می‌توان در دوره دولت ترامپ مشاهده کرد (قنبرلو، ۱۳۹۹). بی‌میلی آمریکا به تعهدات جهانی در دوره دوم ترامپ پررنگ‌تر شد. این رئیس‌جمهور در همان هفته‌های آغازین دولت دوم ضمن تعلیق کمک‌های خارجی به‌استثنای چند مورد خاص، با اتخاذ مواضع آشکار به نفع روسیه در جنگ تجاوزکارانه علیه اوکراین، رنجش کم‌سابقه‌ای را در میان متحدان کشورش در جهان آزاد ایجاد کرد. این رهیافت به نظر بعضی تحلیل‌گران ضمن تخریب قدرت نرم آمریکا، فرصت مساعدی را برای توسعه قدرت نرم چین فراهم کرد (Dobson, 2025)؛ بنابراین، بین تعهدات دولت آمریکا به سیستم بین‌المللی لیبرال و قدرت نرم آن ارتباط نزدیکی وجود داشته است.

سیاست خارجی هژمونی لیبرال اگرچه نقش مهمی در صعود قدرت نرم آمریکا داشته، اما برخی منتقدان برآنند که تداوم نسنجیده آن می‌تواند برای قدرت ملی کشور بسیار زیان‌بار شود. جنگ‌های فرسایشی افزون بر چند صد میلیارد دلار خسارات مالی، جان هزاران نفر از پرسنل نظامی آمریکا و متحدان را گرفته، هزاران نفر دیگر را زخمی کرده و در میان طیفی از شهروندان آمریکا و کشورهای دیگر نارضایتی ایجاد کرده است. در حالی که کشورهای غیر دوست به رقابت شدید با واشنگتن تحریک شده‌اند، کشورهای دوست با اطمینان از حمایت‌های آمریکا هزینه‌های دفاعی خود را کاهش داده و حتی بعضاً به ماجراجویی‌هایی با تحمیل هزینه بیشتر بر مردم آمریکا دست زده‌اند (Posen, 2014: 24-31)؛ بنابراین، در صورتی که هزینه‌های تولید قدرت نرم بیش از حد افزایش یافته و فاقد دستاورد متناسب باشد، به قدرت ملی آسیب می‌زند. واشنگتن طی دهه‌های گذشته با سیاست هژمونی لیبرال کمک زیادی به توسعه قدرت نرم کشور کرد و در عمل هم آمریکا را در جایگاه بزرگ‌ترین قدرت نرم جهان قرار داد؛ اما در ادامه به استراتژی متفاوتی برای کاهش اساسی در هزینه‌های دخالت در امور کشورهای دیگر داشته است.

۶. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

سیاست خارجی آمریکا در کنار بسترسازی و ایجاد نهادهای مناسب برای رشد و گسترش اقتصادی، فشارهای هزینه‌ای سنگینی بر دولت تحمیل و امکان توسعه رفاه و سرمایه‌گذاری را محدود کرده است. اقتصاد آمریکا اگرچه همچنان قدرتمند است و امکان پشتیبانی از تعهدات امنیتی آن را دارد، اما اخیراً با رشد سریع‌تر رقیب اصلی‌اش چین مواجه شده است. چین در حالی وارد رقابت با آمریکا شده که از بار تعهدات فراملی پرهزینه رهاست. البته تأثیر تعهدات هژمونیک از زاویه تأثیر بر قدرت نظامی مثبت بوده و می‌توان گفت حفظ برتری قدرت نظامی آمریکا قویاً تحت تأثیر سیاست خارجی آن بوده است. آمریکا اگرچه به لحاظ اقتصادی در برابر رقبا آسیب‌پذیر به نظر می‌رسد، اما به لحاظ نظامی همچنان برتری آشکاری دارد و فعلاً تا آینده قابل پیش‌بینی هم بعید است تفوقش را از دست بدهد. از نظر تأثیر بر قدرت نرم نیز سیاست هژمونی لیبرال در بهبود قدرت نرم آمریکا نقش اساسی داشته و عقب‌نشینی‌های مقطعی از تعهدات هژمونیک، عامل تضعیف قدرت نرم آن بوده است. آمریکا در

امتیاز قدرت نرم با وجود برخی نوسان‌ها در مجموع برترین بوده است. در مجموع، سیاست خارجی آمریکا و به‌ویژه هژمونی لیبرال ضمن اینکه برای هر سه مؤلفه اصلی قدرت آمریکا آثار مثبت متعددی به‌جا گذاشته، آثار منفی‌اش بیشتر متوجه توانمندی‌های اقتصادی کشور بوده است.

آینده قدرت آمریکا در جهان وابستگی شدیدی به توانمندی‌های اقتصادی و صنعتی آن دارد. طی سال‌های اخیر، چین به‌موازات خیز اقتصادی و صنعتی، در زمینه نظامی نیز در حال رشد است و گام‌های بزرگی برای تقویت قدرت نرم خود برداشته است؛ بنابراین، دوام برتری قدرت آمریکا تا حد زیادی به نتیجه رقابت آن با چین وابسته خواهد بود. روسیه اگرچه همچنان یک قدرت بزرگ باقی مانده، اما به دلایلی از جمله بنیه اقتصادی ضعیف و ورود به منازعات خسارت‌بار ژئوپلیتیک با غرب در سطحی پایین‌تر قرار گرفته است. واشنگتن و شرکایش برنامه‌هایی را برای محدودسازی دسترسی چین به بازارهای جهانی و تکنولوژی‌های پیشرفته در دستور کار قرار داده‌اند. با این حال، عقب راندن و در تنگنا قرار دادن چین کار آسانی نیست.

آمریکا برای بازسازی اقتصادی و دوام‌بخشی به قدرت منحصر به فرد خود راه پیچیده و دشواری پیش رو دارد. اصلاح در سیاست‌ها به‌ویژه روابط خارجی یک ضرورت استراتژیک است. هزینه‌های سیاست خارجی واشنگتن بسیار بالاست و نیاز به بازبینی دارد. البته اقدامات نسجیده رادیکال - نظیر آنچه توسط دولت ترامپ رخ داده - موقعیت آمریکا را قوی‌تر نخواهد کرد. این کشور برای بقای هژمونی‌اش نیاز دارد به تعامل مثبت با جهان ادامه داده و از بی‌اعتماد کردن دیگران به خود و بی‌نظم کردن جهان پرهیز کند. انزوگرایی و رویگردانی از متحدان راه صحیحی برای رهایی از هزینه‌های سنگین سیاست خارجی نیست (Grinin & Korotayev, 2021; Karataş, 2021). امکان تعدیل هزینه‌های سیاست خارجی ضمن بقای قدرت هژمونیک وجود دارد. طبق منطق پل کندی، آمریکا یک قدرت محکوم به افول است. با فرض درستی تئوری کندی، معلوم نیست که مرحله آخر افول و تن دادن به جابه‌جایی چه زمانی رخ خواهد داد. آمریکا ضمن اینکه برتری نظامی‌اش را حفظ کرده، در قدرت اقتصادی نیز همچنان امکان بازسازی و خیزهای دوباره دارد.

با این حال، انجام خطاهای استراتژیک همواره محتمل است. رهبران آمریکا با اینکه عموماً متوجه ضرورت بازبینی در نحوه تعامل با جهان خارج هستند، اما همچنان تصمیمات پرهزینه اتخاذ می‌کنند. دولت ترامپ با وجود انتقاد مکرر به جنگ‌های طولانی و بی‌نتیجه توسط دولت‌های گذشته، سیاست توسعه‌طلبانه‌ای اتخاذ کرد که می‌تواند اثر فرساینده‌ای برای قدرت آمریکا ایجاد کند. تهاجم یک‌جانبه سال ۲۰۲۶ به ایران نه تنها در تحقق اهداف ناکام ماند، بلکه با انسداد تنگه هرمز و فشار شدید بر اقتصاد جهان به قدرت آمریکا صدمه زد. جنگ در حالی آغاز شد که ایران طی دهه‌های قبل آماج فشارهای اقتصادی و سیاسی گسترده آمریکا قرار داشت و تغییر رژیم ایران جزو اهداف واشنگتن بود (یزدان‌فام، ۱۴۰۱: ۴۷۵-۴۷۲).

جنگ نشان داد که این کشور با وجود برتری نظامی، چه در دستیابی به اهداف اصلی جنگ مثل تغییر رژیم و تخریب توان نظامی ایران و چه کنترل محدوده و تبعات جنگ توان کافی ندارد. در مقابل، چین با اتخاذ مواضع محتاطانه کوشید از هر گونه دخالت هزینه‌ساز در جنگ پرهیز کند. این جنگ برخلاف انتظارات دولت ترامپ، در سطح یک نزاع محدود و کوتاه باقی نماند، بلکه به سمتی کشیده شد که به نظر برخی محققان می‌تواند روابط قدرت را در سطح جهانی تغییر دهد (Al Jazeera Centre for Studies, 2026). قدرت آمریکا با وجود برتری در شاخص‌های کمی، محدودیت‌های خاص خود را دارد. این مسئله کار تداوم‌بخشی به قدرت و موقعیت جهانی آمریکا را پیچیده و دشوار می‌کند.

منابع

- ظریف، محمدجواد (۱۴۰۵). پرواز سیمرغ ایرانی: روایت عزت و مدیریت اختلافات. مجله پایاب، ۱(۱)، ۲۳-۱۵.
- قنبرلو، عبدالله (۱۳۹۹). تحلیل نقش گلوبالیسم لیبرال در ظهور و تعمیق ترامپیسم. مطالعات اقتصاد سیاسی بین‌الملل، ۳(۲)، ۳۸۲-۳۵۷.
- یزدان‌فام، محمود (۱۴۰۱). سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا. سیاست خارجی قدرت‌های بزرگ، به اهتمام محمود یزدان‌فام، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۴۸۵-۴۳۵.

References

Al Jazeera Centre for Studies. (2026, June 8). *America, China and the Middle East*. Al Jazeera

- Centre for Studies. Retrieved August 3, 2026, from <https://studies.aljazeera.net/en/policy-briefs/america-china-and-middle-east-will-failure-iran-lead-decline-american-power>
- Al-Monitor. (2026). *US hits Iran, says war cost at \$37.5 bn*. Al-Monitor. Retrieved August 2, 2026, from <https://www.al-monitor.com/originals/2026/07/us-hits-iran-says-war-cost-375-bn>
- Bhutada, G. (2021, January 14). *The U.S. share of the global economy over time*. Visual Capitalist. Retrieved January 26, 2025, from <https://www.visualcapitalist.com/u-s-share-of-global-economy-over-time/>
- Brand Finance. (2025). *Global soft power index*. Retrieved March 1, 2025, from <https://brandirectory.com/softpower>
- Cavendish, D. (2021, August 26). *The costs of U.S. empire's 'forever wars'*. People's World. Retrieved February 8, 2025, from <https://www.peoplesworld.org/article/the-costs-of-u-s-empire-forever-wars/>
- Chivvis, C. S., et al. (2024, July 23). *Strategic change in U.S. foreign policy*. Carnegie Endowment for International Peace. Retrieved February 18, 2025, from https://carnegie-production-assets.s3.amazonaws.com/static/files/Chivvis_Strategic%20Change_final-202407.pdf
- Cowen, T. (2014, November 12). *The primacy of foreign policy*. Cato Institute. Retrieved January 18, 2025, from <https://www.cato.org/cato-online-forum/primacy-foreign-policy>
- Daalder, I. H., & Lindsay, J. M. (2003, January 1). *The globalization of politics: American foreign policy for a new century*. Brookings. Retrieved February 18, 2025, from <https://www.brookings.edu/articles/the-globalization-of-politics-american-foreign-policy-for-a-new-century/>
- Demczuk, A. (2022). Biden's soft power vs. coercive diplomacy and responding to Russia's invasion of Ukraine. *TEKA of Political Science and International Relations*, 17(1), 7–21.
- Dobson, J. (2025, March 2). *Trump's destruction of America's soft power opens the door for China*. The Sunday Guardian. Retrieved March 8, 2025, from <https://sundayguardianlive.com/investigation/trumps-destruction-of-americas-soft-power-opens-the-door-for-china>
- Douglas, R. (2021, July 17). *Does the United States really have the world's strongest military?* The National Interest. Retrieved February 15, 2025, from <https://nationalinterest.org/blog/reboot/does-united-states-really-have-worlds-strongest-military-189843>
- Drezner, D. W. (2014, December 3). *Is American foreign policy the key to economic growth?* The Washington Post. Retrieved January 18, 2025, from <https://www.washingtonpost.com/posteverything/wp/2014/12/03/is-american-foreign-policy-the-key-to-economic-growth/>
- Global Firepower. (2025). *2025 military strength ranking*. Retrieved February 15, 2025, from <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.php>
- Ghanbarloo, A. (2020–2021). Impact of liberal globalism on the rise and spread of Trumpism. *International Political Economy Studies*, 3(2), 357–382 (In Persian).
- Giddens, A., Mann, M., & Wallerstein, I. (1989, June). Comments on Paul Kennedy's *The rise and fall of the great powers*. *The British Journal of Sociology*, 40(2), 328–340.
- Gilpin, R. (1981). *War and change in world politics*. Cambridge University Press.
- Grinin, L., & Korotayev, A. (2021). Seven weaknesses of the U.S., Donald Trump, and the future of American hegemony. *World Futures*, 77(1), 23–54.
- Huntington, S. P. (1988, Winter). The U.S.: Decline or renewal? *Foreign Affairs*, 67(2), 76–96.
- International Monetary Fund (IMF). (2024, October). *World economic outlook (October 2024)*. Retrieved January 26, 2025, from <https://www.imf.org/external/datamapper/datasets/WEO>
- Ingram, G. (2024, September 12). What is U.S. foreign assistance? Brookings. Retrieved February 2, 2025, from <https://www.brookings.edu/articles/what-is-us-foreign-assistance/>
- Karataş, İ. (2021). The United States: Is it still a superpower? *Süleyman Demirel University*

- Visionary Journal*, 12(30), 677–688.
- Kennedy, P. M. (1987). *The rise and fall of the great powers: Economic change and military conflict from 1500 to 2000*. Random House.
- Kimball, J. (2021, September 1). Costs of the 20-year war on terror: \$8 trillion and 900,000 deaths. *Brown*. Retrieved February 8, 2025, from <https://www.brown.edu/news/2021-09-01/costsofwar>
- Kotila, B., et al. (2023, March 7). *Fostering innovation in military technology: Strengthening DoD's commercial technology pipeline*. RAND. Retrieved February 10, 2025, from https://www.rand.org/pubs/research_briefs/RBA1352-1.html
- McKeown, J. (2024, June). The drivers of U.S. macro and markets leadership. *Capital Economics*. Retrieved January 25, 2025, from <https://www.capitaleconomics.com/us-exceptionalism-and-economic-and-market-leadership>
- Nye, J. S., Jr. (2018, February 6). Donald Trump and the decline of U.S. soft power. *Project Syndicate*. Retrieved February 28, 2025, from <https://www.project-syndicate.org/commentary/trump-american-soft-power-decline-by-joseph-s--nye-2018-02>
- Nye, J. S., Jr. (2021, November 2). American democracy and soft power. *Project Syndicate*. Retrieved March 1, 2025, from <https://www.project-syndicate.org/commentary/american-democracy-and-soft-power-by-joseph-s-nye-2021-11>
- O'Dell, H. (2024, April 5). The U.S. is sending more troops to the Middle East. Where in the world are U.S. military deployed? *Blue Marble*. Retrieved February 6, 2025, from <https://globalaffairs.org/bluemarble/us-sending-more-troops-middle-east-where-world-are-us-military-deployed>
- Ortiz-Ospina, E., & Lippolis, N. (2017, May 26). Structural transformation: How did today's rich countries become "deindustrialized"? *Our World in Data*. Retrieved January 25, 2025, from <https://ourworldindata.org/structural-transformation-and-deindustrialization-evidence-from-todays-rich-countries>
- Posen, B. R. (2014). *Restraint: A new foundation for U.S. grand strategy*. Cornell University Press.
- Rooney, B., et al. (2022). *Does the U.S. economy benefit from U.S. alliances and forward military presence?* RAND Corporation.
- Schaefer, B. D. (2023, November 28). Biden sets record on U.S. taxpayer funding for an unappreciative U.N. *The Heritage Foundation*. Retrieved February 5, 2025, from <https://www.heritage.org/global-politics/commentary/biden-sets-record-us-taxpayer-funding-unappreciative-un>
- Shirayev, D., & Gibson, G. (2009, Spring). The case for America's continued superpower status. *Cornell International Affairs Review*, 2(2), 19–26.
- Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). (2025, April). *Trends in world military expenditure, 2024*. Retrieved May 12, 2025, from https://www.sipri.org/sites/default/files/2025-04/2504_fs_milex_2024.pdf
- Statista. (2025, January). Value added to GDP across economic sectors in the United States from 2000 to 2021. Retrieved January 28, 2025, from <https://www.statista.com/statistics/270001/distribution-of-gross-domestic-product-gdp-across-economic-sectors-in-the-us/>
- Toft, M. D., & Kushi, S. (2023). *Dying by the sword: The militarization of U.S. foreign policy*. Oxford University Press.
- Trading Economics. (2025, January). United States full year GDP growth. Retrieved January 28, 2025, from <https://tradingeconomics.com/united-states/full-year-gdp-growth>
- Walker, D. (2014, July). Trends in U.S. military spending. *Council on Foreign Relations*. Retrieved February 18, 2025, from <https://www.cfr.org/report/trends-us-military-spending>
- Walt, S. M. (2018). *The hell of good intentions: America's foreign policy elite and the decline of U.S. primacy*. Farrar, Straus and Giroux.
- World Population Review. (2024). Aircraft carriers by country 2024? *World Population Review*.

- Retrieved February 6, 2025, from <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/aircraft-carriers-by-country>
- Yared, P. (2024, December 20). U.S. military strength secures financial dominance. *Centre for Economic Policy Research (CEPR)*. Retrieved January 12, 2025, from <https://cepr.org/voxeu/columns/us-military-strength-secures-financial-dominance>
- Yazdanfam, M. (2022). U.S. foreign policy. In M. Yazdanfam (Ed.), *Foreign policy of the great powers* (pp. 435–485). Research Institute of Strategic Studies (In Persian).
- Zarif, M. J. (2026, Summer). Flight of the Iranian Simorgh: A narrative of dignity and managing disputes. *Paiaab*, 1(1), 23–15 (In Persian).